

Academie
voor Ontwikkelingsgericht
Onderwijs

OGO-studentenconferentie 6 januari 2016

Openingslezing Bianca Oterdoom, Julianaschool Schagen: **Omgaan met verschillen**

Dia 1-3: Hoe werkt dat precies met verschillen in de groep? Wat zijn verschillen precies en hoe zit het dan met overeenkomsten??? Iedereen is uniek! Iedereen verschilt en deze verschillen zijn niet precies te definiëren. Richt je op overeenkomsten! Ga op zoek naar de “zone van naaste ontwikkeling”. Ontwerp rijke activiteiten waar een ieder aan kan deel nemen en brede en specifieke bedoelingen in zicht komen. Zorg dat kinderen mede verantwoordelijk worden voor hun eigen leerproces! Afstemming op de individu, individueel onderwijs???, Nee dus, Geen afstemming op de individu, maar op de groep en wat iedereen binnen die groep nodig heeft. Niet zoeken naar verschillen, maar overeenkomsten: iedereen kan lezen, schrijven, rekenen, spreken, creëren, spelen/onderzoeken en heeft kennis over de wereld om zich heen, alleen wel verschillend/anders.....

Dia 4: Vandaag vertel ik hoe je om kan gaan met al die verschillen. Aan de hand van mijn groep 4 van dit schooljaar en vorig schooljaar, vertel ik over praktijkverhalen en mijn manier van omgaan met al die verschillen in mijn groep.

Dia 5: Mijn gehele verhaal heeft verbinding met de visie van ontwikkelingsgericht onderwijs, ik hanteer in mijn dagelijkse praktijk de begrippen als: Betekenisvolle activiteiten, waarin iedereen kan deel nemen, op zijn of haar niveau! Betrokkenheid, werken binnen thema's. Activiteiten zorgen dat bedoelingen in zicht komen, zowel specifieke doelen als de kern en brede bedoelingen. De leerkracht is het spin in het web, hij/zij zorgt dat kinderen tot leren komen. En zoekt steeds de balans tussen wat volwassenen van belang vinden en kinderen graag willen! De bemiddelende leerkracht. Kinderen leren vanuit onderzoek en spel. Sociaal-culturele activiteiten die ze bij volwassenen zien, daar willen ze ook aan meedoen! Kinderen hebben geen lineaire ontwikkeling, het is geen af te leggen stappenplan!

Dia 6: Leren is een proces die je in interactie met elkaar doet: Wanneer je iets nieuws leert, doe je dit met een meerwetende partner, eerst ernaast, daarna samen, uiteindelijk zelfstandig. Binnen het onderwijs organiseer je dit middels coöperatieve werkvormen of door een leerkracht die bewust een rol als model, instructie, etc. aanneemt. Leren is een sociaal proces! En verloopt niet lineair, in duidelijk aangegeven stapjes....

Op veel basisscholen delen we kinderen in niveaugroepen in. Of bij onvoldoende aansluiting bij de groep, werken kinderen individueel bij een Remedial teacher. Veel leerstof wordt klassikaal frontaal aangeboden. Ik vind het belangrijk dat kinderen actief leren, coöperatief in homogene en heterogene 2-tallen/groepjes. Hands on leren is voor mij belangrijk! Praktisch en functioneel bezig zijn...

Dia 7-12: Dag 1 na de vakantie in groep 4. De welbekende vakantie verhalen, lange kring en een lange zit voor zowel de leerkracht als de leerlingen. Hoe kan dit anders? Hoe zorg je dat al die verschillende leerlingen op hun niveau en met hun persoonlijkheid deel kunnen nemen aan deze activiteit?

Kinderen interviewen elkaar in 2tal over de vakantie. Eerst veilige 2tal/ zelf kiezen. Tweede ronde=ander maatje aan andere tafelgroep...

Leerkracht staat eerst als model, kinderen bevragen haar.....

We werken in 2 a 3 vertelrondes. Duidelijke verdeling spreker/ vragensteller.(Kapla blokje)

Tussendoor vooral benoemen wat goed gaat! Ik hoorde Sem goed doorvragen! Ik zag bij jullie heel goed oogcontact! Jullie waren de opdracht serieus aan het doen, terwijl jullie dat nog lastig vonden.... Het is ook spannend om in 2tal te interviewen! Probeer de volgende ronde het serieuzer

te doen!

Tussendoor maken we woordveld. (vandaag nog samen)

Kinderen schrijven over hun eigen vakantie en maken er een mooie illustratie bij.

Mooie eerste indruk van je groep! Hoe gaat het met interactie (luisterhouding, vrij durven vertellen, goede vragen stellen, oogcontact maken) Kunnen kinderen al een eerste woordveld maken? Komen kinderen van gesprek, woordveld, tot tekst? Vanuit de observaties ontwerp je vervolgactiviteiten en vervolgstappen.... Alle kinderen werken actief aan verschillende doelen op verschillende manieren! Ik leer ze vandaag dat ik altijd 3 manieren van werken heb: alleen/zelfstandig, samen in groepje of 2-tal, met zijn allen/klassikaal. Per werkvorm geef ik tijd mee en een duidelijk opdracht en doel...Duidelijke structuur en routine zorgt voor rust en veiligheid.....

Dia 13:Leren is evalueren en reflecteren. Steeds wordt gezamenlijk gekeken naar wat al goed gaat en wat de volgende keer beter gaat. Binnen de groep is er een gezamenlijk doel: presentatie over je huisdier. En een persoonlijk leerdoel: Wat kan Sem al goed binnen het presenteren en wat gaat hij nog leren dit schooljaar.... We leren ook van elkaar: wanneer Sem vertelt wordt dat het beter is meerdere kinderen aan te kijken tijdens de presentatie, in plaats van alleen juf/ of het tafelgroepje voor je. Dan gaat het kind die de volgende keer gaat daar ook op letten! Weten jullie de leerstappen van Sem nog? Waar ga jij op letten tijdens deze presentatie? We leren van elkaar! Community of Learning.....

- Sem houdt een mooie presentatie over zijn huisdier, durft vrij te vertellen. Heeft veel informatie. Heeft het goed voorbereid, heeft spullen mee om te laten zien en een spiekbriefje gemaakt. Een super goede presentatie, maar tijdens het vertellen leest hij meer zijn briefje voor, dan dat hij spreekt. Tip: maak een spiekbriefje met steekwoorden en vertel daarmee je verhaal!
- Jord leest na het schrijven zijn verslag over de vakantie voor. Tijdens het voorlezen merkt hij dat hij woorden vergeten is in zijn tekst en fragmenten niet meer kan teruglezen. Trots vertelt hij dat hij vindt dat hij veel geschreven heeft. Hij geeft aan dat het eerst vertellen en daarna een woordveld maken hem hielp bij het schrijven. Nu wist ik wat ik schrijven wilde! De volgende keer is het handig om netter te schrijven en het werk na te lezen om te kijken of er woorden vergeten zijn....
- Yvie kan niet netjes knippen vindt hij zelf. Mag het ook zonder knippen opgeplakt. Ik geef aan dat ik vind dat je in groep 4 wel netjes zou moeten kunnen knippen. Door het te gaan oefenen en doorzetten, kan je dit leren. Nu is het nog niet zo gek dat je niet netjes kan knippen, maar wanneer je ouder bent... Leren is doorzetten, juist bij iets wat niet lukt! Gemotiveerd gaat hij aan de slag. Na 1 rand gedaan te hebben, geef ik hem een compliment en maak ik het verder af...Vanaf deze dag knipt Yvie steeds vaker netjes! Trots liet hij tijdens de thema-afsluiting zijn boek zien over de dieren uit de dierenwinkel.

Dia 14-17: In de klas hanteren we de leidende activiteit (spel/onderzoek) en daaraan verbonden kernactiviteiten (lezen/schrijven/spreken/construeren/ontdekken van de wereld). Deze activiteiten komen dagelijks terug. We bouwen routines op, strategieën en vaardigheden die steeds terugkomen, maar dan wel met een volgende stap erin. We hanteren ook vaste fasen binnen het thema en de activiteit: Wat doe je vooraf/tijdens en na....Samen met de leerkracht zoeken we naar verdieping binnen deze fasen. Hoe ging het de vorige keer en wat gaan we nu doen? Waar ga je op letten zodat we weer een stapje verder komen. Door beter zicht op de zone van naaste ontwikkeling te komen, kunnen we bewustere stappen in differentiatie nemen!

- Vandaag schrijven we een informatieve tekst over de kat voor in ons dierenboek. We hebben thema de dierenwinkel en moeten voor onze spelhoek weten hoe we de katten moeten verzorgen, maar ook de klant informeren wat er allemaal komt kijken wanneer je een kat als huisdier neemt. We maken altijd eerst een woordveld voor we gaan schrijven. Wat weten we al over de kat en wat willen we nog weten? Daarna gaan we in een tekst extra informatie zoeken over de kat, zodat onze infotekst nog rijker wordt. Het helpt

jongen kinderen om niet direct een woordveld te maken, maar eerst het onderwerp echt te bekijken! Door vooraf het dier echt te bekijken (we hebben een hond in de klas gehad) of eerst precies na te tekenen, komen kinderen tot preciezere beschrijvingen in hun woordveld. De ervaring doen we vandaag op...Hierin verschillen kinderen ook weer, sommige kwamen bij de hond tot meer, andere door te tekenen.... Er zijn ook kinderen die nog niet zo goed kunnen tekenen of nog niet vrij zijn om te tekenen.... Ook hier besteed ik aandacht aan! Binnen iedere activiteit hebben specifieke leerlingen extra ondersteuning nodig bij specifieke stappen binnen de activiteit!

- De schrijfactiviteit heeft een schrijfdoel: we gaan een goede informatieve tekst over de kat maken, en een lesdoel, we leren ons woordveld uitgebreid te maken door middel van tekenen en precies waarnemen. Door doordenken en doorvragen...
- Steeds herhaling (routines) en verdieping.... Na het maken van de tekening, praten over wat we al weten en zien, woordveld maken...lezen we een informatieve tekst waarmee we ons woordveld aanvullen... Kinderen kiezen die tekst die bij hun eigen leesniveau past. De leerkracht observeert wie dat al goed kan....Anders bemiddelen we hierbij....
- Daarna schrijven we de infotekst, tussen iedere stap is er ruimte voor reflectie...Weten jullie nog de vorige keer? Wat ga je nu anders doen?

Dia 18: Steeds verbinding met het thema, de spel- en onderzoeksactiviteiten binnen de groep. Wat we leren heeft een functie!

Dia 19-20:Soms is er sprake van een specifiek reken/ of taal probleem, maar is dat zo? Ik merk dat kinderen moeite kunnen hebben met een vak, maar dan niet moeite hebben met alles binnen dat vakgebied. Ga op zoek naar de ware aard van het probleem en blijf hoge verwachtingen houden zonder dat er frustratie ontstaat. Neem kinderen mee met je zoektocht. Soms is er sprake van laatbloei, houd geduld en blijf observeren en bijstellen. Kinderen kunnen gaan geloven in hun probleem: "Ik kan nou eenmaal niet rekenen", zorg dat deze aanname doorbroken wordt! Wanneer er sprake is van een specifiek leerprobleem/stoornis, dan hanteer ik de ABCDE methodiek. Accepteren dat er een probleem is, begrijpen wat dit probleem voor jou precies inhoud, welke compensatie/ dispensatie kunnen we inzetten, wat moeten we extra oefenen om iets ook te kunnen?

Dia 21-22: Het hebben van een probleem kan komen door verschillende factoren en dus ook verholpen worden door verschillende factoren...Bij lezen kijken we niet alleen naar het technisch lezen, maar ook naar de leesmotivatie, het begrip en de woordenschat. Middels Reading Recovery observeren we waar kinderen sterk in zijn en waar ze in uitvallen.. We maken kinderen bewust en verantwoordelijk voor hun eigen leesproces. Ik kies iedere dag een lezer van de dag! Behaalde doelen uitvergrooten en onder de aandacht brengen, stimuleert andere kinderen hier ook voor te gaan. Steeds benoemen wat niet goed gaat, demotiveert...zorgt voor vluchtgedrag, frustratie, schaamte....

Dia 23-27: Een actieve leesles, betekenisvol.....Middels voordrachtlezen van een gedicht over pepernoten, die we in de middag gaan bakken....gaan we allemaal aan de slag met lezen! In het onderwijs gaat veel onderwijstijd verloren door klassikaal werken, 1 leerling krijgt steeds de beurt. Dit kan anders: bekende vormen als Ralfi/voor-koor-doorlezen ,verdiepingsaanpak, maar anders:

- Iedereen krijgt 6 minuten leestijd om hardop zijn gedicht(en) te oefenen, tijdens het oefenen worden struikelwoorden gekleurd en inge oefend, we oefenen middels herhaald lezen. Vloeiend lezen bevorderen door rijm.
- Kort bespreken we het oefenen en de gekleurde struikelwoorden, ik geef een reflectie op mijn observatie tijdens het oefenen. Ik benadruk positief gedrag: Wat heb jij serieus en geconcentreerd je gedicht geoefend. Wat heb je goed je struikelwoorden gekleurd en geoefend. Wat hoorde ik jou goed nauwkeurig lezen!
- Klassikaal gaan we allemaal tegelijk hardop het geoefende gedicht voordragen.

Dia 28-29: Dus coöperatief/ actief, samen en alleen....Zelf verantwoordelijk..... Routine, maar ook steeds anders....

Hoe stel je duo's of groepjes samen?

- Juf kiest kinderen die elkaar versterken, de een kan de ander helpen, of beide vinden het lastig en moeten echt aan de bak. Wat zorgt voor een goede samenwerking of juist voor reflectie en leren.... Leer veel kinderen kennen, zorg dat het lot bepaald.

Dia 30: Voorkom met coöperatief werken dat alles samen gaat! Leren is eerst samen, dan alleen. Wat weet ik, en wat weet ik samen nog meer? Eerst oefenen en met elkaar, daarna alleen en kijken in hoeverre het geleerde toegepast kan worden.
Lees hiervoor de 5 impulsen!

Dia 31-32: Aansluiten op de verschillende zones van naaste ontwikkeling, vanuit een gezamenlijke activiteit! Klassikaal: We maken allemaal tomatensoep. Hoe zal dat moeten? Eerst nadenken wat we al weten, daarna opzoeken door het recept te lezen. Dan uitvoeren, eerst oefenen met klei, daarna met echte ingrediënten. Alle kinderen kunnen meedoen. We werken klassikaal en individueel tegelijk...Iedereen doet hetzelfde, maar op eigen niveau. Kinderen zijn mede verantwoordelijk, wie neemt.....mee..... Er is sprake van een rijke activiteit met veel diversiteit aan bedoelingen! Alle kinderen kunnen met hun (on)mogelijkheden deelnemen. Voor de kinderen is de activiteit betekenisvol, waardoor ze mee willen doen. Er is veel ruimte en momenten voor inoefenen van specifieke kennis en vaardigheden, zonder dat de kinderen het gevoel hebben aan het oefenen te zijn, want ze maken tenslotte tomatensoep! Geïsoleerd oefenen op defecten is in mijn ogen alleen goed, wanneer kinderen willen oefenen! (ABCDE methodiek!)

Dia 33-34: Denk in vervolgactiviteiten, mini-leerlijntjes, waarin we met elkaar/ van elkaar leren. We gaan allemaal in groepjes soep maken, alleen niet op hetzelfde moment...

Dia 35: niet alle kinderen leren op dezelfde manier! Experimenteel onderzoek/ Wetenschap en Techniek, zorgt dat bepaalde type leerlingen in ene boven komen drijven. Lees eens het boek: Leerkracht in beeld of artikelen van mij in zone hierover.....

Dia 36: minilessen ontstaan vanuit de betekenisvolle activiteiten, oefenen krijgt een functie. Kinderen leren het belang van bepaalde kennis en vaardigheden inzien. Zorg dat bedoelingen geen geheim zijn!!

Dia 37-38: Het MBWT model bij de lees en schrijfactiviteiten! Hoe maak je goede schrijvers van kinderen....Vrij voelen om te schrijven, vinden kinderen het leuk om teksten te schrijven? Technisch kunnen schrijven (handschrift en spelling), in hoeverre lukt dit bij kinderen? De woordenschat en het taalgevoel mondeling/algemeen? Begrijpt het kind taal en snapt hij wat hij schrijft of gaat schrijven? Is het schrijfdoel duidelijk? Leert het kind strategieën voor – tijdens- na het schrijven inzetten, is er sprake van een concreet lesdoel? Wordt er tijdens het schrijfproces gereflecteerd? Het belang van teruglezen en voorlezen van eigen werk!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Dia 39: Groep 4=zowel spelactiviteiten als onderzoeksactiviteiten als leidende activiteit. Met daaraan verbonden lees/schrijf en gespreksactiviteiten. Maak een boek, de verzameldrang van kinderen werkt motiverend. Tijdens het werken aan zo'n boek is er sprake van herhaling en verdieping, samen met juf en uiteindelijk zelfstandig. Teksten hebben een belangrijke functie! Niet schrijven om het schrijven, maar..... Tijdens deze activiteiten komt ontwikkeling van kinderen sterk in beeld! (Handelingsgericht observeren/Horeb/Kinderdagboek/portfolio) Belang evaluatiekring! Wat ben ik blij met die goede informatieve boeken voor jonge kinderen. Zorg dat je deze boeken te pakken krijgen en de bovenbouwboeken leert verbannen! Leer kinderen de juiste teksten kiezen, onderzoeksvaardigheden!!!

Dia 40: En weer van samen naar zelfstandig. Toepassen. Toetsen. Het moment voor vastleggen ontwikkelstap! Reflectie! Ook als leerkracht routine opbouw/ reflectie/herhaalt aanbod didactiek!

Dia 41: Aanbod overeenkomstig, uitwerking brengt de verschillen tussen kinderen in zicht. Voor de leerkracht beter uitvoerbaar dan voor verschillende kinderen, verschillend aanbod! Didactisch aanbod hetzelfde, wel vanuit reflectie in ontwikkeling! Thema's en activiteiten verschillen! Belang van aanbod didactiek OGO door de school heen, zorg voor afstemming, leer van elkaar!

Dia 42: Wat hebben we nou geleerd? Verantwoording voor zowel de leerkracht als de leerling. Beoordeel/waardeer op de doelen die voor beide partijen duidelijk waren....Waardeer binnen de

zone, zodat je weer rekening houdt met de verschillen tussen kinderen! Gezamenlijk aanbod, verschil in eindproduct....

Dia 43: Leerlingen leren, maar ook de groep! Vorige keer konden we 10 minuten schrijftijd gemiddeld aan, nu gaan we naar 20 minuten! Steeds duidelijk wat het groepsdoel is en hoe het individu daarin leert....Waarin kan je de groep volgen, wanneer kan je meer of het nog niet bijbenen.

Dia 44-47: Kracht van de echte wereld, op zoek naar de sociaal culturele activiteit in de klas! Leer verschillende strategieën aan en leer kinderen kiezen welke strategie bij hen past. Vandaag aantekeningen maken door schrijven en/of tekenen!

Dia 48: Overeenkomstig onderzoek, maar eigen keuze in onderwerp! Thema dierenkampioenen. Inzet kaartjes van de supermarkt.... Verwerking uitkomst eigen keuze, met minimale eisen.... Verschillend komen weer in zicht! En iedereen heeft het goed!!!

Dia 49-50: Dit was mijn verhaal over hoe ik als leerkracht, op onze school werk met al die verschillende kinderen, door met al mijn kinderen "hetzelfde" te doen.... Leren met elkaar en uiteindelijk zelfstandig. Ik hoop jullie geïnspireerd te hebben hoe je als leerkracht aan de slag kan met die geweldige kinderen!!\

Bianca Oterdoom, Julianaschool Schagen

Mijn presentatie gingen over de volgende thema's:

- Waf-miauw-snuf-blub. Alles over huisdieren en de dierenwinkel.
- Hmmmmm lekker! Hoe word ik een topkok, werken in een restaurant.
- Wie zijn de echte dierenkampioenen, we maken een museum!
- Alles voor de winter! Welke veranderingen zijn er en hoe passen wij en dieren zich hierin aan. Kunnen we de dieren helpen in de schooltuin?